

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE MODÜLER YÖNTEM İLE GELENEKSEL YÖNTEMİN KARŞILAŞTIRILMASI (F.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)*

Tahsin DELİÇAY**

Bu çalışma, kendisiyle ilgili yurt içi ve yurt dışındaki üniversiteler ile yabancı dil öğretim merkezlerinde, çeşitli araştırma ve uygulamaların yapıldığı bir yöntemin öğrenciler üzerinde denenmesidir. Yabancı dil öğretimde kullanılan ve adına '*Modüler Öğretim Yöntemi*' denilen bu yaklaşımın kendisine ait çeşitli yöntem ve uygulama şekilleri vardır.

Uygulamaya geçmeden önce, öğrencilerin ortaöğretimde gördüğü ancak, bizim önceden ders olarak anlatmayıp; derslerde mevzu gereği değindiğimiz, Arapça Dilbilgisi dersinin '*Sayılar*' konusunda hazırladığımız 50 soruluk *öntest*, sınıfın tamamına sorulacaktır. Daha sonra '*Sayılar*' konusu *Kontrol Grubu*'na *Geleneksel*, *Deney Grubu*'na da *Modüler Öğretim Yöntemi*'yle 1'er saatlik 5 ayrı derste anlatılacaktır. *Kontrol Grubu*'na sınıfta tamamen *geleneksel* yöntemle anlatılacak olan konu, *Deney Grubu*'na da sınıfta, hazırlanan modül ve özel notlar; sınıf dışında da öğrenme paketleri, öğrenme merkezi, kütüphane ortamı gibi özel şartlar oluşturularak işlenecektir. Konuların anlatımının akabinde yine aynı 50 soru, her iki gruba, *sontest* olarak verildikten sonra, bu iki testin sonuçları alınarak not oranları

* Bu araştırma-denence-makale, 2000-2001 öğretim yılı bahar dönemi yedinci haftasında, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin Arapça Dilbilgisi dersinde uygulanmıştır. Uygulama için sınıf, öğrencilerin fakülteye giriş puanları, güz dönemi Arapça dersi not ortalamaları ve *öntest* puanları gibi ölçütlerle bilgisayar ortamında bir araya getirilip '*deney ve kontrol grubu*' olarak iki gruba ayrılmıştır.

a. Deney grubu: *Modüler* öğretim yönteminin uygulandığı grup.

b. Kontrol grubu: *Geleneksel* öğretim yönteminin uygulandığı grup.

** Yrd.Doç.Dr., Fırat Ü. İlahiyat Fak. Öğr. Üyesi. tdelicav1@hotmail.com

kıyaslanacaktır. Sonuç olarak, yabancı dil öğretiminde *Modüler Öğretim Yöntem*'i ile *Geleneksel Öğretim Yöntem*'inin öğrenci başarısı üzerine etkisi karşılaştırılmalı olarak ortaya konmaya çalışılacaktır.

Genelde yabancı dil öğretimi, özelde de Arapça, ülkemizdeki sınırlı sayıda bazı orta ve yükseköğretim kurumları dışında önemli bir problemdir. Bu problemin bir çok sebebi vardır. Bunlar öğrenen, öğreten, öğretimde kullanılan yöntem ve araçlar şeklinde sıralanabilir.

Bu çalışmanın, Arapça öğrenimi ve öğretiminde karşılaşılan problemlere yeni bir bakış açısı getirmesi suretiyle çözüm olması ümit edilmektedir.

ARAPÇA ÖĞRETİMİNİN TÜRKİYE'DEKİ TARİHİ GELİŞİMİ

Ülkemizde yabancı dil öğretiminin tarihi gelişimi, Osmanlı ve Cumhuriyet olmak üzere iki dönemde incelenebilir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde yabancı dil öğretimi medreselerde başlamıştır. Buralarda öğretilen yabancı dil Arapçadır¹. Bu dönemde halkın ve devletin dili Türkçe, medreselerdeki eğitim ise Arapça ile. Müspet ilimler yine Arapça, edebiyatla ilgili eserler de Farsça kaleme alınmıştır². Arapçanın eğitim-öğretimde bu denli etkin olması, Türklerin İslâm'ı kabulü ve dolayısıyla dinî kaynakların başta Kur'an-ı Kerim ve hadis olmak üzere tamamına yakınının Arapça olmasıdır denilebilir.

İlk medrese 1331 yılında Orhan Gazi tarafından İznik'de kurulmuştur. İstanbul'da Fatih medreselerinin kurulmasına kadar Osmanlılarda Selçuklu medrese geleneği önemli değişiklik göstermeden sürdürülmüştür. Fatih medreselerinin kurulmasıyla öğretimde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Medrese öğretiminde basamaklı sisteme geçilerek okutulan dersler seviyelere göre düzenlenmiş, bununla medresenin daha sonraki basamaklarında öğretimin Arapça yapılması imkânı sağlanmıştır. Bu düzenleme ile bir bakıma önce Arapça'nın yabancı dil olarak öğretilmesi, daha sonra da eğitim-öğretim dili olması uygulamasına geçilmiştir³.

Arapça eğitimi Tanzimat Fermanına (1839) kadar hem yabancı dil hem de öğretim dili olarak sürdürülmüştür. Ancak Tanzimat'tan sonra medreselerde Türkçe öğretim dili, Arapça ise yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştır⁴.

Tanzimat döneminde Fransızca'nın okutulmasına devam edilmiş ve 1868 yılında ortaokul seviyesindeki, eğitim dili Fransızca olan Galatasaray Sultânisi açılmıştır. Fransızca öğretim yapmak gayesiyle açılan bu okulun öğretmenleri,

1 Yalçınkaya, L., *Ülkemizde Yabancı Dil Eğitimi*, 1982, s.71.

2 Cem, C., *Türkiye'de Kamu Görevlilerinin Yabancı Dil Sorunu* (TODAJE Yayını No:176), Ankara, 1978, s.41.

3 Doğan, C., *Arapça Öğretim Metod ve Teknikleri*, Ankara, 1989, s.52.

4 *Arapça Öğretim Metod ve Teknikleri*, s.52.

açıldığı yıllarda Fransa'dan getirilmiş ve sonuçta büyük başarılar elde etmiştir⁵. Daha sonraki yıllarda Fransızca'nın dışında İngilizce ve Almanca da seçmeli olarak okutulmuştur⁶.

Cumhuriyetle birlikte 1924 yılında öğretim birliğini sağlamak için uygulamaya konan Tevhid-i Tedrisat kanunuyla, Arapça ve Farsçanın yerine okullarda yabancı dil olarak Fransızca, Almanca ve İngilizce okutulmuştur⁷. Arapça, eğitimden tamamen çıkarılmayarak bazı orta ve yükseköğretim programlarında yer verilmiştir. Günümüze kadar gelen bu uygulamada Arapça hâlâ İnam Hatip Liseleri, İlahiyat Fakülteleri ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin Doğu Dilleri Bölümlerinde zorunlu, diğer fakültelerin bazı bölümlerinde zorunlu/seçmeli ders olarak okutulmaktadır.

ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Yıllarca uğraşarak yabancı dil öğretiminde en etkin yolu bulmayı hedefleyen eğitim ve dilbilimciler, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren olaya daha bilimsel yaklaşarak, geleneksel metotların dışında yeni yöntem ve eğilimlere yönelmiş ve yeni hedefler ortaya koymuşlardır. Geleneksel sistemde tamamen yazılı metinlere dayanan dil öğretimi ruhbilim, dilbilim ve eğitim bilimleri arasında meydana gelen gelişmelerden etkilenmiş ve bu alandaki yeniliklerden yararlanmışır⁸.

Günümüze kadar yabancı dil öğretiminde değişik yöntemler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Yurt içi ve yurt dışındaki öğretim uzmanları ve dilbilimciler tarafından benimsenen başlıca dil ve öğretim yöntemleri şöyle sıralanabilir⁹:

1. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar Translation Method),
2. Düzvarım Yöntemi (Direct Method),
3. Kulak Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio-Lingual Method),
4. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive-Code Approach),
5. İletişimsel Yaklaşım (Communicative Approach),
6. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method).

Yukarıda belirtilen yöntem ve yaklaşımlara bakıldığında, dil öğretiminde kullanılan en eski yöntemin adına klasik yöntem de denilen *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi* olduğu görülmektedir. Bu yöntemde bir dili öğrenmek demek, o dilin özellikle kurallarını öğrenmek ve metin çözmek demektir.

Belli bir öğrenme teorisine göre geliştirilmemiş olan *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi*,

5 Ergin, O., *Türk Maarif Tarihi*, cilt:5, İstanbul, 1977, s.2160.

6 Demirel, Ö., *Yabancı Dil Öğretimi-İlkeler, Yöntemler, Teknikler*, Ankara, 1990, s.9.

7 Demircan, Ö., *Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil*, İstanbul, 1988, s.92.

8 Senemoğlu, Osman, *Yabancı Dil Öğretiminde Dil Düzeyleri Sorunsalı* (Türk Dil Öğretimi Özel Sayısı, XLVII), 1983, s.167.

9 Demirel, Ö., *Yabancı Dil Öğretiminde Çağdaş İlke ve Yöntemler*, 1983, s.21.

Eski Yunan'dan 20. yüzyılın ortalarına kadar uygulanan bir dil öğretim yöntemidir¹⁰.

Günümüzde yabancı dil öğretimi anlayışında, hiçbir yöntemin tek başına tüm öğrencilerin sorunlarını çözecek güçte olamayacağı, sorunların çözümüne bu metotları ortaya koyanlar kadar sınıfta ders veren öğretmenlerin de çözüm getirebileceği savunulmaktadır¹¹. Sınıf içi öğretimde belli bir yöneme bağlı kalmak yerine, her öğrenme durumuna uygun düşen bir yöntem kullanma düşüncesi benimsenmektedir¹². Bu düşünceden hareketle çeşitli alanlarda uygulanmış ve müspet sonuçlar alınmış modüler öğretim metoduna, yabancı dil öğretiminde de kullanım ihtiyacı duyulmuştur. Yurtiçi ve yurtdışında modüler yöntemle dil öğretiminde akademik çalışmalar¹³ da yapılmıştır.

Arapça öğretiminde medreselerde kullanılan yöntem, *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi* (*Grammar Translation Method*)dur. Medresede Arapça öğretiminden maksat, islâmî temel kaynak kitaplar –bunların bazıları aynı zamanda öğretimde takip ediliyordu- ile ilmi ve kültürel eserleri okuyup istifade etmektir. Bu ise, iyi bir Arapça eğitimi almakla mümkündür.

Medreselerde Arapça eğitimi, dil bilgisinin temelini oluşturan *sarf* (kelime bilgisi) ve *nahiv* (cümle bilgisi) esas alınıp öğretildiği uzun zaman dilimiyle başlar, daha sonra diğer ilimlere geçilirdi. Medrese sisteminde *sarf* konusunda okutulan belli başlı kitaplar şunlardır:

"*el-Emsile*", "*el-Biñâ*", "*el-Maksûd*", "*el-'Izzî*", "*Merahu'l-ervâh*" ve "*eş-Şâfiye*" ile bunların çeşitli şerhleri okutulmaktaydı. Zaten bu eserler üzerine yapılan şerhler, bu eserlerin söz konusu dönemde ne denli geçerli olduğunu göstermektedir.

Nahiv'de okutulan kitaplar ise, "*el-'Avâmil*", "*el-İzhâr*", "*el-Kâfiye*", "*el-Misbâh*", "*Lübbü'l-elbâb*", "*Kavâidu'l-i'râb*" gibi nahiv, daha sonra da meâni, beyân ve bediî konularını ihtivâ eden "*el-Mutavvel*" ve "*Miftâhu'l-ulûm*" gibi belagat kitapları ile bunlara yapılan şerhler okutulmuştur.

Bu kitapların tamamı medreselerde geleneksel yöntemle okutulmuşlardır.

10 Gömleksiz, M. N., *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Yöntem Sorunu* (Fırat Ün. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: V, 253-264), 2000, s.255.

11 Sebüktekin, H., *Yüksek Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil İzlenimleri*, İstanbul, 1981, s.72.

12 Demirel, Ö., *Üniversitelerde Yabancı Dil Öğretimi, Çağdaş Eğitim*, 1988, s.20.

13 İngilizce'de *Zamanlar*'ın öğretilmesi konusunda hazırlanmış uygulanmış bir doktora tezi, geniş bilgi için bakınız: GÖMLEKSİZ, M. N., *Yabancı Dil Öğretiminde Modüler Öğretim Yöntemi ile Geleneksel Yöntemin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması*, Elazığ, 1999.

MODÜLER ÖĞRETİM YÖNTEMİ

Sözlükte, mimarlıkta kullanılan tarifi, 'bir yapının çeşitli bölümleri arasında orantıyı sağlamak için kullanılan ölçü birimi'¹⁴ diye tarif edilen modül, bir bütünün bölünebilen parçası demektir.

Bir öğrenme birimi olarak kabul edilen modül, eğitim açısından 'Ulaşılabilecek öğrenme hedeflerini davranışsal olarak gösteren hedeflere varabilmek için, gerekli etkinlikleri belirleyen hedeflere ne derece erişildiğini kontrol etme imkânı veren ve değişik öğrenme şartları içinde bulunan fertlerin öğretiminde etkili biçimde kullanılabilecek özelliği taşıyan, kendi içerisinde bütünlüğü olan bir öğrenme elemanı'¹⁵ diye tarif edilir.

Eğitimde kullanılan modülün ne olduğu ve özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır¹⁶:

1. Öğrencinin ulaşacağı öğrenme hedeflerini davranışsal olarak gösterir,
2. Hedeflere ulaşabilmek amacıyla gerekli etkinlikleri ortaya koyar,
3. Hedeflere ne derece ulaşıldığını kontrol imkânı verir,
4. Değişik öğrenme şartlarındaki fertlerin öğretiminde etkili bir şekilde kullanılabilme özelliğini taşır,
5. Kendi içerisinde bütünlüğü olan bir öğrenme elemanıdır.

MODÜLER VE GELENEKSEL ÖĞRETİMDE YARARLANILAN TEMEL KAYNAKLAR

Bu araştırmanın uygulaması esnasında *deney ve kontrol* gruplarına değişik kaynaklar sunulmuştur. Bu kaynaklar her programın kendi ruhuna uygun etkinliklerle yürütülmeye çalışılmıştır.

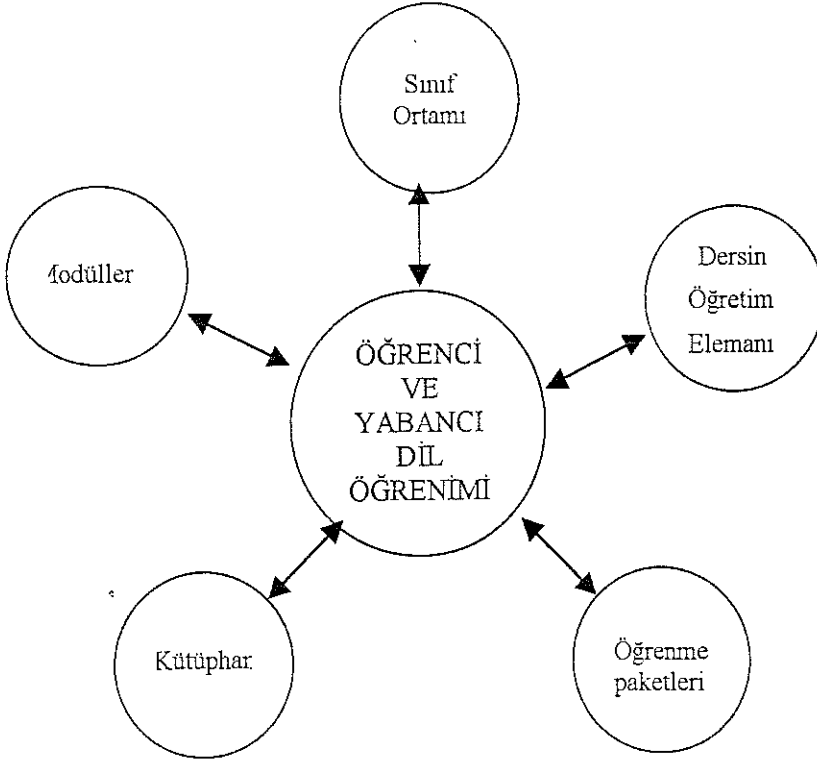
14 Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Ankara, 1988, s.1033.

15 Alkan, C., *Modüler Programlama ve Türkiye'de Uygulama* (Ank. Ün. Eğt. Bil. Fak. Derg. Cilt:22, sayı 1, s.13-22), 1989, s.15.

16 *Modüler Programlama ve Türkiye'de Uygulama* (Ank. Ün. Eğt. Bil. Fak. Derg. Cilt:22, sayı 1, 13-22), s.15-16.

A. Modüler Öğretimde Yararlanılan Temel Kaynaklar

Modüler yöntem ile yapılan öğretimde yararlanılan kaynaklar şunlardır:

Modüler yöntem ile yapılan öğretimde, yukarıdaki şekillerde verdiğimiz yararlanılan kaynaklara ilâve olarak 'öğretim kaynakları merkezi', oradaki 'görevli' ve buna benzer çeşitli etkinliklerle yöntemin zenginleştirilmesi mümkündür. Ancak uygulamanın yapıldığı fakültede bunları uygulayacak fizikî mekânların yeterli olmaması sebebiyle 'öğretim kaynakları merkezi' ve buna benzer daha farklı etkinliklerin yapılmasına imkân olmamıştır.

1. Modüller

Modüler öğretim yöntemine uygun olarak bir modül hazırlanmıştır. 'Sayılar' konusunu içeren modül dört öğrenme bölümünden oluşmaktadır. Öğrenme bölümlerinin içinde ve dışında değişik etkinlikler (EK III) sunulan modülde, sayıların müennes-müzekkerlik, temyiz, mebnilik ve fâil veznindeki sigalarıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

Öğrenme bölümlerinin sonunda öğrencilerin kendi başarılarını kontrol etmeleri için soruların cevapları da verilmiştir. Modüllerin sonunda genel bir değerlendirme

yapmak amacıyla modülde verilen konuların tümünü kapsayan 'modül içi etkinlik örnekleri' bulunmaktadır (EK IX).

2. Öğrenme Paketleri

'Öğrenme paketleri' modüler yöntemde, öğrencilerin modüller ile öğrenmelerinin yanı sıra öğrenme zenginliğini sağlamak için kullanılan diğer materyallerden biridir. Bu paketler, fakültenin Yabancı Dil Öğrenme Merkezi olmadığından kütüphanenin bir bölümüne konulmuştur. Bu paketler öğrenci modüle çalışırken, zaman zaman modülün dışına çıkıp çalışılması istenen dokümanlar olup, dersin öğretim elemanı tarafından hazırlanmıştır.

'Sayılar' konusu için hazırlanan 'öğrenme paketleri' dört tanedir. Her bir pakette modüldeki ilgili bölümlere yönelik etkinlikler vardır.

Öğrenme paketlerinin hazırlanmasındaki amaç, öğrencinin sadece modüle bağlı kalmayıp, modülle öğretimin ruhunda olan çalışırken zenginliği, çeşitliliği ve esnekliği sağlamaktır.

3. Kütüphane

Kütüphane modül çalışmalarının bir başka yönünü oluşturmaktadır. Özünde çalışma çeşitliliği ve zenginliği olan modüler yöntemde öğrenci modüler çalışmanın belirli yerlerine geldiğinde, kütüphaneye gönderilerek dil öğretimi ile ilgili bölümlerde bu yöntemin kapsamı içerisinde çalışması sağlanmıştır.

Öğrenciler kütüphanede, 'Sayılar' konusu ile ilgili aşağıdaki isimini verdiğimiz kitaplardan faydalanmıştır.

- a. Arapçada Sayılar (Nevzat H. Yanık)
- b. Arapçada Sayılar (Vecdi Akyüz)
- c. İlk ve İleri Dilbilgisi (Yusuf Uralgiray)
- d. Câmîu'd-Durûsi'l-Arabiyye (Mustafa el-Galâyîni)
- e. Mu'cemu Kavâidi'l-Arabiyyeti'l-Âlemiyye (Antoine ed-Dahdah)
- f. en-Nûru'l-Mudî' (Tâcuddîn Ammu Alî)
- g. en-Nahvu'l-Vâdih (Alî el-Cârim-Mustafa Emîn)
- h. en-Nahvu'l-Vazîfi (Abdulâlm İbrahim)

4. Dersi Veren Öğretim Elemanı

Öğretim elemanı, hem deney hem de kontrol grubuna dersi veren kişidir. Araştırma boyunca grupların oluşturulmasından uygulamanın yapılmasına kadar araştırmacının her aşamasında etkin bir görev üstlenmiştir.

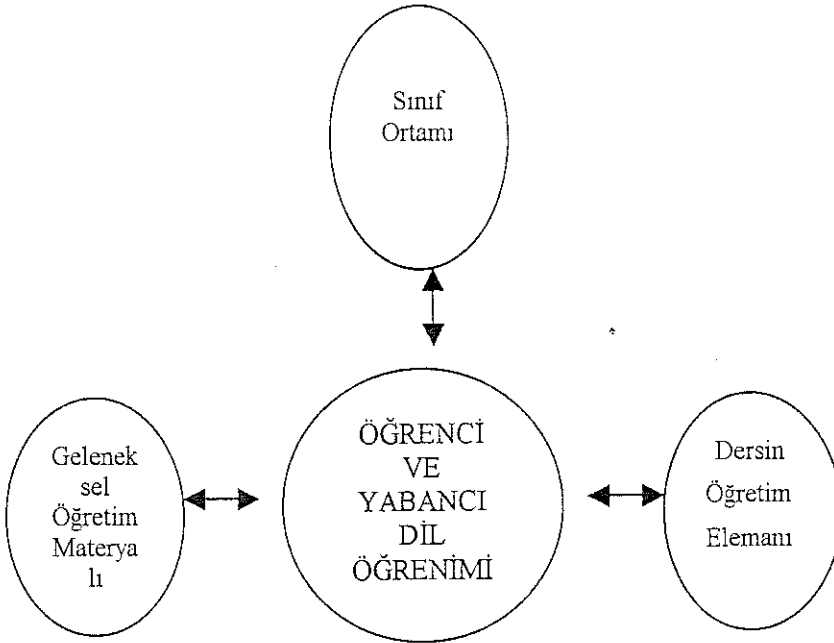
Deney grubunda öğretim elemanı merkez olmayıp sadece düzenleyici ve danışman rolünü üstlenmiştir. Gerekteğinde devreye girerek müdahale ve yönlendirmelerde bulunarak, öğrenciyi etkin öğrenme ortamına çekmeye çalışmıştır.

5. Sınıf Ortamı

Her iki grup için tabii olarak yararlanılan mekanlardır. Ancak kontrol grubuna göre biraz daha tali bir konumdadır.

B. Geleneksel Öğretimde Yararlanılan Temel Kaynaklar

Geleneksel yöntem ile yapılan öğretimde yararlanılan kaynaklar şunlardır:

1. Geleneksel Ders Öğretim Materyali

Kontrol grubunun yararlandığı materyaller daha çok dersin kitabı, dersin öğretim elemanın hazırlanan ders notları ve alıştırmalardır. Kontrol grubuna zaman zaman ödevler de verilerek bunlar derste gerektiğinde gözden geçirilmiştir.

2. Dersi Veren Öğretim Elemanı

Öğretim elemanı, deney grubuna olduğu gibi kontrol grubuna da dersi veren kişidir. Araştırma boyunca grupların oluşturulmasından uygulamanın yapılmasına kadar araştırmanın her aşamasında etkin bir görev üstlenmiştir.

Kontrol grubunda, deney grubunun aksine öğretim elemanı merkezli bir öğretim gerçekleşmiştir. Diğer bir ifadeyle, bu yöntemin merkezinde öğretim elemanı durmaktadır.

3. Sınıf Ortamı

Her iki grup için tabii olarak yararlanılan mekanlar olan sınıf ortamı, kontrol grubu için en çok kullanılan ortamdır.

DENEY VE KONTROL GRUPLARININ OLUŞTURUL-MASI:

Bu çalışmada *Modüler Öğretim Yönteminin* uygulandığı gruba da 'deney grubu', *Geleneksel Öğretim Yönteminin* uygulandığı gruba 'kontrol grubu' denilmiştir. Bu gruplar oluşturulurken aşağıdaki ölçütler göz önünde bulundurulmuştur:

- Öğrencilerin ÖYS puanları,
- Güz dönemi Arapça dersi not ortalaması,
- Öntest soruları.

Bu veriler, oluşturulacak iki grupta tarafsızlığı sağlamak için bir araya getirilip bilgisayar yardımıyla bölünmüştür.

1. Öğrencilerin ÖYS Puanları

Gruplar oluşturulurken göz önünde bulundurulan ölçütlerden ilki, öğrencilerin ÖYS'den aldıkları 'sözel' puanlarıdır. Sözel puanların esas alınmasının sebebi öğrencilerin bu puan türüyle İlahiyat Fakültelerine kayıt yaptırılmalarıdır.

Deney ve kontrol grubunun ÖYS sözel puanları EK IV'de verilmiştir.

2. Güz Dönemi Arapça Dersi Not Ortalaması

Grup oluşturmada uygulanan ikinci ölçüt, yabancı dil seviye tespit sınavlarıdır.

Fakültelelere kayıttan sonra, öğretimin başlamasıyla birlikte yapılan yabancı dil seviye tespit sınavları, bilindiği gibi İngilizce, Fransızca ve Almanca'dan yapılmaktadır. Bizim araştırmamız Arapça dersinden olduğu için böyle bir tespit şansımız olmadı. İlahiyat Fakültelerinde 'hazırlık sınıfı' olduğu yıllarda 'hazırlık sınıfı' nı geçme şeklinde bir seviye testi yapılmaktaydı, ancak 'hazırlık sınıflarının' kaldırılmasıyla böyle bir tespit imkânı da ortadan kalkmış oldu. Bu yüzden biz de öğrencilerin 2000-2001 eğitim-öğretim yılı güz dönemi sonu Arapça dersi not ortalamalarını alarak grup oluşturmadaki tarafsızlığın oluşmasını hedefledik. Bu not ortalamaları fakültenin öğrenci işlerinden alınmıştır. Grupların Arapça dersi not ortalamaları EK V'de gösterilmiştir.

3. Öntest Puanları

Oluşturulacak *deney* ve *kontrol* grubuna, ÖYS'den aldıkları puan ve güz dönemi Arapça dersi not ortalamalarının yanı sıra, tarafsızlığın daha net sağlanması noktasında son olarak öğrencilerin tamamına bir de 'öntest' uygulanmıştır. Testte her iki gruba da 50'şer soru sorulmuştur. Bu testin neticesindeki puanlarla, ÖYS ve Arapça dersi ortalaması puanları bilgisayar ortamında bir araya getirilerek, bölünecek her iki grubun eşit şekilde oluşturulmasına gayret gösterilmiştir. Öntestin

ayrıntılı puanları EK VI'da verilmiştir.

BAŞARI TESTİ (SONTEST) PUANLARI

Deney ve kontrol gruplarına uyguladığımız ayrı ayrı programların bitiminden sonra, *önteste* sorduğumuz 50 soruluk testin her iki gruba da tekrar sorulmasının akabinde alınan sonuçlardır. Bu grupların *başarı testinden (sontest)* aldıkları puanlar EK VIII'de verilmiştir.

SONUÇ

Modüler öğretim, hakkında daha geniş çaplı çalışma ve araştırma yapılabilecek derecede muhtevalı bir yöntemdir. Ancak Arapça'da ilk defa uygulanmaya çalışılan bir yöntem olması sebebiyle makale hacmini aşmamak için, bir çok detaya inilmeyip, kısaca temas etmek durumunda kalınmıştır. Bu sebeple, yöntemin denenmesi esnasında istenilen modül içi etkinlik ve öğrenim paketleri gibi unsurlar ancak bir kez tatbik edilebilmiştir. Bu yöntemin imkânları, faydası ve amacı konularında ileride daha geniş çalışma yapmayı düşünüyoruz.

Programın başında grupları oluşturmak için uyguladığımız *önteste*, öğrencilerin aldıkları puanların aritmetik ortalaması *deney grubunda* 29.1, *kontrol grubunda* ise 33.4'tür. Bir haftalık program uygulama süresinden sonra yapılan *başarı testinde (sontest)*, *deney grubunun* aldığı puanların aritmetik ortalaması 81.2, *kontrol grubunun* aldığı puanların aritmetik ortalaması ise 61 olmuştur.

Alınan bu sonuçlar, kontrol grubundaki öğrencilere, sadece kitaba bağlı kalıp, *geleneksel yöntemle* verilen dilbilgisi kuralları ve çevirinin, öğrencinin başarısı için istenilen sonucu almamıza yetmediğini göstermektedir.

Geleneksel kurallara bağlı bir yöntem yerine, her öğrencinin öğrenme hızına göre çalışmasını sağlayacak şekilde, çeşitli etkinlikleri uygulayarak işlenen derslerin sonucunda alınan puanlar, *Modüler Öğretim*'in öğrenci başarısı üzerine etkisini ortaya koymaktadır.

Anlatan, anlatılan, anlatım araç-gereçleri ve anlatım ortamında cereyan eden derslerin, ihtiyaca göre ders içi etkinliklerinin çoğaltılması, başarıyla doğru orantılıdır. Bir başka ifadeyle, dar bir çerçevede ve alışlagelmiş kalıplarda verilen derslerin, daha çeşitli araçlar ve imkânlarla zenginleştirilen derslere oranla başarısının yetersiz ve eksik kaldığı görülmüştür.

Yabancı dil eğitimde denenen bu *Modüler Öğretim Yöntemi* örneğinin, öğrencilerdeki kişisel farklılıkların göz önüne alınması, derslerin çeşitlendirilerek teşvik edici bir ortamda verilmesi ve imtihanda uygulanan tekniklerin öğrencinin başarısını daha da yükseltmesi sebebiyle tercih edilmesi gereken bir yöntem olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

- ALKAN, C., *Modüler Programlama ve Türkiye'de Uygulama* (Ank. Ün. Eğt. Bil. Fak. Derg. Cilt:22, sayı 1, 13-22), 1989.
- CEM, C., *Türkiye'de Kamu Görevlilerinin Yabancı Dil Sorunu* (TODAİE Yayını No:176), Ankara, 1978.
- DEMİRCAN, Ö., *Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil*, İstanbul, 1988.
- DEMİREL, Ö., *Yabancı Dil Öğretimi-İlkeler, Yöntemler, Teknikler*, Ankara, 1990.
- *Yabancı Dil Öğretiminde Çağdaş İlke ve Yöntemler*, 1983.
- *Üniversitelerde Yabancı Dil Öğretimi, Çağdaş Eğitim*, 1988.
- DOĞAN, C., *Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara, 1989.
- ERGİN, O., *Türk Maarif Tarihi*, cilt:5, İstanbul, 1977.
- GÖMLEKSİZ, M. N., *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Yöntem Sorunu* (Fırat.Ün. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: V), Elazığ, 2000.
- SEBÜKTEKİN, H., *Yüksek Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil İzlençeleri*, İstanbul, 1981.
- SENEMOĞLU, O., *Yabancı Dil Öğretiminde Dil Düzeyleri Sorunsalı* (Türk Dil Öğretimi Özel Sayısı, XLVII), 1983.
- TÜRK DİL KURUMU, *Türkçe Sözlük*, Ankara, 1988.
- YALÇINKAYA, L., *Ülkemizde Yabancı Dil Eğitimi*, 1982.

EKLER

EK I: MODÜL TANITIMI

القواعد العربيّة
لطلبة كليّة الإلهيات

الأعداد

في العربيّة

إعداد

د. تحسين دليجاي

EK II: MODÜLÜN ÖNSÖZÜ

ÖNSÖZ

Değerli Öğrenciler,

Sizler İmam Hatip Lisesi mezunları olduğunuz için orta ve lise öğretimi boyunca Arapça dersleri aldınız. Belki de okul dersleri haricinde dışarıdan özel kurslarla bu derslerinizi ilerletmeye çalıştınız. Şu ana kadar okul içi veya okul dışında aldığınız bu derslerde çeşitli yöntem ve yaklaşımlar gördünüz. Bu birbirinden farklı metotların bir kısmından yararlandığınız gibi bir kısmından da yararlanamamış olabilirsiniz.

Elinizdeki bu modül ile yabancı dil öğretimine farklı bir yaklaşım tarzı bulacaksınız. 'Modüler Öğretim Yöntemi' denen bu metot sizin kendi ferdî öğrenme hızınıza bağlı olarak istediğiniz konuya istediğiniz kadar çalışma imkânı sunan ve dil öğretimini sadece sınıf ortamı ile sınırlandırmayan esnek ve zengin bir öğrenme biçimidir. Bu konuya çalışmanız sırasında anlayamadığınız konuları gerek kütüphanemizdeki 'öğrenme paketleri' bölümündeki ilgili kaynaklardan, gerekse diğer kaynaklarla takviye ederek konuyu tam anlama imkânı bulabilirsiniz.

Bu modülde Arapça'da önemli olan ancak bir o kadar da karışık görünen 'Sayılar' konusunu müennes-müzekker uyumu, temyiz, mebnîlik ve fâil veznindeki sigaları gibi alt başlıklar halinde göreceksiniz.

Başarılı olmanız modülün başında ortaya konmuş olan ve sizden istenilen öğrenme faaliyetlerini yerine getirmenize bağlıdır.

Başarılar dilerim.

EK III: MODÜL PLANI**DERS 1**

Sayfa 3 ile 8 arasında sayıların müennes-müzekkerlik uyumuna dair bilgiler verilmektedir

Alıştırmalar:

Sayıların müennes ve müzekker olmaları ve bu durumda temyizinin nasıl geldiğiyle ilgili alıştırmaları çözeceksiniz.

DERS 2

Sayfa 12 ile 16 arasında sayıların temyizi anlatılmaktadır.

Alıştırmalar:

1-2, 3-10, 11-99 ve 100 den sonraki sayıların temyizi ile ilgili verilen alıştırmaları yapacaksınız.

DERS 3

Sayfa 20 ile 23 arasında sayıların mebnîliğine dair bilgiler vardır.

Alıştırmalar:

11-19 arasındaki sayıların fetha üzere mebnîliği ve 12'nin birinci cüz'üyle ilgili alıştırmaları çözeceksiniz.

DERS 4

Sayfa 28 ile 32 arasında sayıların fâil veznindeki sigalarıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

Alıştırmalar:

Fâil veznindeki sayıların cümle içinde kullanımı ve mebnîliği ile ilgili alıştırmaları yapacaksınız.

DEĞERLENDİRME SORULARI

Bu modülü tamamladıktan sonra, öğrendiğiniz bilgileri sayfa 37 ve 38'deki soruları çözerek ölçebilirsiniz.

**EK IV: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ
ÖYS PUANLARI**

<u>Denev grubu</u>		<u>Kontrol grubu</u>	
<u>Denek sıra no</u>	<u>ÖYS Puanı</u>	<u>Denek sıra no</u>	<u>ÖYS Puanı</u>
1.	192.929	1.	193.124
2.	193.674	2.	195.751
3.	193.522	3.	191.913
4.	193.044	4.	193.659
5.	192.995	5.	192.878
6.	194.714	6.	194.589
7.	194.113	7.	193.006
8.	193.301	8.	194.674
9.	195.597	9.	193.005
10.	193.851	10.	193.588
11.	200.747	11.	192.987
12.	192.918	12.	193.059
13.	194.719	13.	192.934
14.	193.126	14.	193.035
15.	193.430	15.	192.954
16.	193.089	16.	194.111
17.	193.432	17.	193.141
18.	192.901	18.	192.963
19.	192.699	19.	193.388
20.	197.561	20.	192.903
21.	194.325	21.	193.146
22.	192.963	22.	192.944

**EK V: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ GÜZ DÖNEMİ
ARAPÇA DERSİ NOT ORTALAMASI**

<u>Denev grubu</u>		<u>Kontrol grubu</u>	
<u>Denek sıra no</u>	<u>Arp.dersi ort.</u>	<u>Denek sıra no</u>	<u>Arp.dersi ort.</u>
1.	90	1.	89
2.	100	2.	87
3.	67	3.	81
4.	79	4.	64
5.	74	5.	70
6.	75	6.	73
7.	55	7.	73
8.	71	8.	62
9.	70	9.	61
10.	77	10.	62
11.	70	11.	62
12.	63	12.	67
13.	66	13.	73
14.	60	14.	62
15.	61	15.	58
16.	58	16.	57
17.	63	17.	53
18.	63	18.	53
19.	53	19.	57
20.	53	20.	60
21.	56	21.	56
22.	36	22.	55

**EK VI: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ
ÖNTEST PUANLARI**

<u>Deney grubu</u>		<u>Kontrol grubu</u>	
<u>Denek sıra no</u>	<u>Öntest Puanı</u>	<u>Denek sıra no</u>	<u>Öntest Puanı</u>
1.	66	1.	70
2.	42	2.	62
3.	66	3.	54
4.	48	4.	66
5.	46	5.	52
6.	38	6.	42
7.	54	7.	44
8.	34	8.	42
9.	28	9.	40
10.	22	10.	38
11.	18	11.	34
12.	32	12.	28
13.	20	13.	18
14.	20	14.	24
15.	18	15.	22
16.	20	16.	20
17.	12	17.	16
18.	12	18.	22
19.	18	19.	14
20.	12	20.	10
21.	10	21.	10
22.	06	22.	08

VII. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTİ (SONTEST) SORULARI

Öğrencinin
Adı Soyadı :
No :
Aldığı not :

1- Boşluklara parantez içindeki kelimelerden uygun olanını yazınız.

- 1- وصل موظفين إلى الشركة قبل قليل. (سبع - السبعة - سبعة)
2- يدرس تسعة وعشرون بالمستوى الرابع. (طالبة - طالبا - طلاب)
3- يعمل في هذا المصنع ستة وثلاثون (عاملون - عاملة - عاملات)
4- كتبت اليوم رسائل. (ثلاثة - ثلاث - الثلاثة)
5- اشترك في الرحلة اثنا عشر (طالبا - طالبة - طالبات)

2- Boşluklara parantez içindeki kelimelerden uygun olanını yazınız.

- (طالبات، ضيفاء، ساعات، طالبا، تقارير)
1- اشترك في المؤتمر سبعة عشر
2- كتبت أمس خمسة
3- انتظرتُ صديقي ثلاث
4- نجح في الامتحان ثلاثة وأربعون
5- كافأ المدير أربع
6- حضر في الاجتماع خمسة وأربعون
7- حضر في الاجتماع خمسة وأربعون
8- حضر في الاجتماع خمسة وأربعون

3- Aşağıdaki rakamları yazıyla yazınız.

- 1- وصلت إلى الجامعة 15 حافلة. (.....)
2- يعمل في المستشفى 23 ممرضة. (.....)
3- لي 4 إخوة و 4 أخوات. (.....)
4- يستشمل هذا الكتاب على 44 درسا. (.....)
5- ستقلع الطائرة بعد 9 ساعات. (.....)

4- Aşağıdaki cümleleri uygun şıklarla tamamlayınız.

- 1- كتبت التقرير في
أحد عشر صفحة - إحدى عشر صفحة - أحد عشرة صفحة - إحدى عشرة صفحة
- 2- مكث مدير الشركة في لندن
سبعة أيام وستة ليلا - سبع أيام وست ليال - سبعة أيام وست ليال - سبع أيام وستة ليال
- 3- يدرس في المستوى الثامن.....
ثلاثة وعشرون طالبة - ثلاث وعشرون طالبا - ثلاثة وعشرون طالبا - ثلاث وعشرون طالبا
- 4- عمر أخي الأكبر.....
أربعة عشرة سنة - أربع عشرة سنة - أربعة عشرة عاما - أربع عشرة عاما
- 5- اشترك في المؤتمر.....
خمسة عشر وزيرا - خمسة عشر وزيرة - خمسة عشرة وزراء - خمسة عشر وزيرا

5- Boşluklara parantez içindeki kelimelerden uygun olanını yazınız..

- 1- في السيارة خمسة
(ركاب - راكبا - ركابا)
- 2- استمرت الندوة لمدة ستة
(أياما - أيام - يوما)
- 3- أمضيت في المدرسة أربع
(ساعات - ساعة - ساعة)
- 4- زرت في هذا الصيف عشر
(مدينة - مدينة - مدن)
- 5- يدرس في هذه المدرسة ثلاثمائة
(طالباً - طلاب - طالب)

6- Aşağıdaki cümleleri uygun şıklarla tamamlayınız.

- 1- يقود الراعي
ثمانية جملا - ثمانية جمال - ثمانية جمل - ثماني جمال
- 2- زار جامعة الأردن وفد يتكون من
خمسة وثلاثين أستاذا - خمس وثلاثين أستاذا - خمسة وثلاثون أستاذا - خمس وثلاثون أستاذا
- 3- الأسبوع فيه
سبع يوم - سبعة يوما - سبع أيام - سبعة أيام
- 4- اشترت من البائع
أربع أنواب - أربع ثوب - أربعة أنواب - أربعة ثوبا
- 5- هبط في المطار أمس
أربع عشرة طائرات - أربع عشرة طائرة - أربعة عشر طائرة - أربعة عشرة طائرة

7- Boşluklara parantez içindeki rakamlardan uygun olanını yazınız.

- 1- وصل إلى المعهد معلمين جدد. (سبعة - سبعة - سبعة)
- 2- عندي الآن أكثر من دولار. (ألف - ألف - ألف)
- 3- سلم المحاسب مكافآت ل موظفا. (أربعة عشر - أربعة عشر - أربعة عشر)
- 4- اشترك في بناء المدرسة مهندسين. (خمسة - خمسة - خمسة)
- 5- خالد أخوات يدرسن في الجامعة. (ثلاث - ثلاث - ثلاث)

8- Boşluklara parantez içindeki rakamlardan uygun olanını yazınız.

- 1- مكتبي هو المكتب في هذا الشارع. (تاسع - التاسعة - التاسع)
- 2- فازت زينب بالمرتبة في المسابقة. (الأول - الأولى - الأولى)
- 3- هذا هو طفلي (الثالث - ثالث - الثالث)
- 4- هذا هو الكتاب من سلسلة الصحف. (رابع - رابعة - الرابع)
- 5- تركت المعهد في تمام الساعة بعد الظهر. (الثاني - الثانية - ثان)

9- Aşağıdaki cümlelerin Türkçe karşılığını yazınız.

- 1- لي 3 إخوة و 3 أخوات.
- 2- زرت في العطلة عشر جامعات.
- 3- اشترك في بناء الشقة ستة مهندسين.
- 4- سلم المحاسب مكافآت لأحد عشر موظفا.
- 5- كافأ المدير أربع نساء.

10- Aşağıdaki cümlelerin Arapça karşılığını yazınız.

- 1- Evde beş kapı kırıldı.
- 2- Benim üç kız kardeşim var.
- 3- Sınıfa on yedi erkek öğrenci girdi.
- 4- Bahçede altı kız öğrenci oynuyor.
- 5- Ahmed'in 19 tane kitabı var.

**EK VIII: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI
TESTİ (SONTEST) PUANLARI**

<u>Deneysel gruba</u>		<u>Kontrol grubu</u>	
<u>Deneysel sıra no</u>	<u>Sontest Puanı</u>	<u>Deneysel sıra no</u>	<u>Sontest Puanı</u>
1.	84	1.	66
2.	66	2.	64
3.	96	3.	54
4.	78	4.	68
5.	96	5.	50
6.	82	6.	66
7.	84	7.	68
8.	90	8.	72
9.	62	9.	66
10.	74	10.	54
11.	64	11.	68
12.	88	12.	50
13.	80	13.	54
14.	92	14.	42
15.	94	15.	76
16.	82	16.	62
17.	86	17.	68
18.	82	18.	48
19.	76	19.	84
20.	88	20.	62
21.	76	21.	46
22.	68	22.	56

EK IX: MODÜL İÇİ ETKİNLİK ÖRNEĞİ

ETKİNLİKLER 1

1- Aşağıdaki cümlelerin doğrusunun önüne (D), yanlışının önüne (Y) yazınız.

- 1- أكلت أربعة تفاحات. ()
 2- في المسجد عشرة أعمدة. ()
 3- غرست ثلاث شجرات. ()
 4- اشترت خمس أقلام. ()
 5- في الأسبوع ساعة أيام. ()

2- Cümlelerde verilen rakamların doğrusunu yazınız.

- 1- في الشجرة تسعة عشرة غصنا.
 2- رأيت أحد عشرة فارسا.
 3- في الشهر ثلاثين يوما.
 4- تستمر الدراسة فيها اثنتا عشرة ساعة.
 5- في الشجرة أربعة وأربعون برتقالة.

3- Aşağıdaki cümleleri sözlük yardımıyla Türkçe'ye çeviriniz.

- 1- في الحديقة ألف شجرة.
 2- مساحة الدار ألفا ذراع.
 3- قطع القطار خمسمائة ميل.
 4- ركب السفينة مائتا مسافر.
 5- في القطار مائة رطل.

Şimdi, cevaplarınızı arka sayfada verilen doğru cevaplarla karşılaştırınız. Yaptığınız doğru sayısını belirleyip, arkadaşınızın yaptıklarıyla kıyaslayınız. **Bir sonraki konuya geçebilmeniz için her gruptan en az 4 soruya doğru cevap vermeniz gerekmektedir.** Doğru cevaplarınız bu sayıların altında ise, konuya tekrar dönerek yapamadığınız yerlere çalışınız.

EK X: ÖĞRENME PAKETİ TANITIMI

Değerli öğrenciler,

Bu bölümü başarı ile bitirdiniz. Sizleri tebrik ediyorum. Sayıların müennes-müzekker uyumu ve temyizleri konusunu pekiştirmeniz ve eksikliklerinizi gidermeniz için kütüphanenin iç odasında bulunan *öğrenme paketlerine* çalışmanız gerekmektedir.

Şimdi yapacağınız iş kütüphaneye gidip, sayılar konusundaki *sayılar 1-2-3-4* öğrenme paketlerini alıp gereken etkinlikleri yerine getirmenizdir. Bu paketlerde ne yapmanız ve ne kadar süre ile çalışmanız gerektiği size ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Şunu unutmayınız!

Başarı, sizden istenen çalışmaları tam ve düzenli bir şekilde yerine getirmenizle mümkün olacaktır.

Başarılar...

EK XI: ÖĞRENME PAKETLERİNDE BULUNAN ALİŞTIRMALAR

ÖĞRENME PAKETİ SAYILAR - 1

-Boşlukları parantez içindeki uygun kelimelerle doldurunuz.

- 1- كسرت اليوم أخصان. (ثلاثة - ثلاث - الثلاثة)
- 2- كتب المعلم ستة (كتبا - كتب - كتب)
- 3- يعمل في المستشفى 38 (طبيباً - طبيب - طبيب)
- 4- يعمل في هذه المصنع ثلاثمائة (عاملاً - عامل - عمال)
- 5- وصل إلى المدرسة معلمين جدد. (تسعة - تسعة - تسعة)
- 6- سيارتي هي السيارة في هذا المعرض. (تاسع - التاسعة - التاسع)
- 7- وضع في صندوق البريد رسائل. (سنة - ست - الستة)
- 8- سلم المحاسب مكافآت ل موظفين. (عشر - عشرة - العشر)
- 9- أقبل عليه رجال. (خمسة - خمس - خمسة)
- 10- هبط في المطار أمس أربع (طائراتاً - طائرات - طائرات)

ÖĞRENME PAKETİ SAYILAR - 2

-Aşağıdaki cümleleri sözlük yardımıyla Türkçeye çeviriniz.

- 1- قرأنا اثنتين وتسعين قصة.
- 2- بعث ستة أقلام.
- 3- في البستان تسعة عمال.
- 4- جاء واحد وعشرون فتى.
- 5- استمرت الامتحان لمدة ثماني ساعات.
- 6- جاءت من ورائه خمس سيارات.
- 7- مرت ساعتان ثم انتهت المحاضرة.
- 8- هارون هو أول الناجحين.
- 9- للعلم أربعون باباً.
- 10- جاءني رجل واحد وامرأة واحدة.